

POTRAWY ŚWIĄTECZNE

zdrowie i tradycja

Wieść gminna niesie, że w święta trzeba się najeść. Co prawda nie zawsze ma to przyjemne konsekwencje, jednak tradycyjne (w szczególności wigilijne) potrawy z naszego kraju są całkiem zdrowe i wbrew pozorom na tle dań popularnych u innych narodów Europy, niezbyt kaloryczne. Cała sztuka polega na tym, aby najeść się mądrze. W posiłkach, które zwykle lądują na naszych bożonarodzeniowych stołach, znajdziemy moc prozdrowotnych składników odżywczych, jeśli więc odrobinę się postaramy, dbając o jakość wykorzystywanych produktów i ich odpowiednią obróbkę, będziemy w stanie zaserwować sobie i najbliższym prawdziwą ucztę dla ciała i (świętecznego) ducha.

Zakwas jest naturalnie fermentowanym, probiotycznym napojem, którego składniki odbudowują naturalną florę bakteryjną jelit, poprawiają przemianę materii i obniżają cholesterol, wzmacniają odporność i dodają energii.

Wyobrażacie sobie produkt lepiej trafiający w potrzeby organizmu w okresie, powiedzmy, świąteczno-zimowym? Bakterie kwasu mlekowego zawarte w zakwasie pomogą nam w trawieniu (oraz uniknięciu wzdęć i niestrawności) podczas rodzinnych posiłków. Pobudzą też układ odpornościowy do walki z drobnoustrojami, na których inwazję jesteśmy narażeni o tej porze roku, szczególnie w ostatnich latach, kiedy pogoda płata nam figle, zmieniając się jak w kalejdoskopie.

Zakwasy w święta konsumujemy
w dwóch wersjach.

Zakwas buraczany, czyli napój,
którym zaprawiamy tradycyjny barszcz,
możemy pić również jako samodzielny
drink, najlepiej na czczo - typowo „dla
zdrowotności”. Pamiętajmy, aby zakwas
do barszczu dodawać na samym końcu
gotowania i nie doprowadzać go
do wrzenia, co spowodowałoby utratę
jego korzystnych właściwości.
Z drugiej strony mamy **zakwas żytni
lub gryczany**, produkowany z mąki
- raczej nie znajdzie się odważny, który
spróbowałby takiego zakwasu na surowo
- z niego stworzymy pyszny żurek
bądź upieczemy chleb.

Kiszonki na lekki brzusek

Najpopularniejszą kiszonką, prawdziwą królową Wigilii, jest bez wątpienia kapusta kiszona.

Dlaczego tak uważamy?

Wystarczy policzyć, ile tradycyjnych dań ma w swoim składzie tę kiszonkę - zaczynając od uszek, przez pierogi i paszteciki drożdżowe, kończąc na kapuście z grzybami jako przystawce, a to tylko najpopularniejsze potrawy, które można spotkać w polskich domach.

Co więcej, kapusta nie odpuszcza, i jest z nami także w Święta, w postaci aromatycznego bigosu.

A czy kapusta wybacza?

Nie wiemy, co myśli kiszona kapusta, ale z pewnością pomaga ciału wybaczyć nam wiele, jeśli chodzi o świąteczne objadanie się. **Biała kapusta** jest niskokaloryczna i ma niski indeks glikemiczny, zawiera za to sporo błonnika, który zapewnia długotrwałe poczucie sytości i obniża cholesterol. Jest również źródłem witamin A, B, C i K oraz wielu minerałów, spośród których warto wymienić chociażby wapń, potas, magnez i fosfor. Pozytywnie działa też na układ krwionośny. Wróćmy jednak do korzyści dla naszych brzuchów - w tej kwestii ogromne znaczenie ma proces fermentacji kapusty, czyli jej kiszenie. Podobnie jak w przypadku zakwasów, bakterie powstające w kiszonyj kapuście, działają korzystnie na trawienie i właściwy skład flory bakteryjnej żołądka i jelit.

Bakalie nie tylko dla podniebienia

Bakalie, czyli orzechy, nasiona i suszone owoce pojawiają się w wielu świątecznych przepisach.

Ze względu na właściwości odżywcze powinny być stałym elementem codziennej diety, a Boże Narodzenie jest doskonałym momentem, aby się w nich rozsmakować.

Mak, choć niepozorny, jest pełen dobroczynnych składników, podobnych do tych, które znajdziemy w orzechach. Jest źródłem dużych ilości wapnia (jest go tam aż 7 razy więcej, niż w mleku!), magnezu, miedzi, cynku i potasu, potężnej dawki witamin z grupy B (również kwasu foliowego) oraz A, C, E i D. Orzechy i mak są skarbnicą drogocennych, zdrowych tłuszczów, przede wszystkim omega-3 i omega-6, które obniżają cholesterol i zapobiegają miażdżycy.

Kwasy omega wykazują też pozytywny wpływ na zdrowie i wygląd skóry (oraz włosów) - odżywiają i pomagają odbudować naturalną barierę lipidową, która ma za zadanie chronić skórę przez oddziaływaniem czynników zewnętrznych. Różnego rodzaju orzechy, między innymi włoskie, oraz migdały i mak podjadamy w Święta w licznych ciastach oraz w staropolskim daniu wigilijnym - kutii.

Suszone owoce znajdziemy natomiast w kompocie wigilijnym, wobec którego mało kto pozostaje obojętnym - najczęściej kocha się go lub nienawidzi. Warto jednak dać mu szansę, ponieważ pijąc kompot z suszu dostarczamy sobie solidną porcję przeciwutleniaczy! Poza tym dodatkowo pobudza on nasze trawienie. Lekki brzusek gwarantowany!

Miód, czyli płynne złoto

Walorów zdrowotnych miodu nie trzeba nikomu przedstawiać. My jednak pokrótce to zrobimy. Jego składniki mają szerokie działanie przeciwbakteryjne, a więc pomagają zwalczać różnego rodzaju drobnoustroje. Czyni to miód jednym z najlepszych naturalnych antybiotyków. W miodzie znajdziemy także kompleks witamin i minerałów oraz między innymi acetylocholinę, która wzmacnia serce i usprawnia jego pracę. Dobrze jest jeść go na surowo, lub dodając do ciepłej - lecz nie gorącej - herbaty, bo tylko wtedy zachowuje pełnię swoich właściwości. Nie możemy jednak zapominać o tym, że nawet miód stosowany do słodzenia ciast przynosi pewne korzyści dla organizmu - stanowi zdrowszą alternatywę białego cukru.

Ryby wpływają na zdrowie

Ryby wędzone, surowe, duszone, smażone są przede wszystkim bogatym źródłem kwasów omega-3, które obniżają ciśnienie krwi i poziom trójglicerydów oraz wspomagają procesy myślowe - poprawiają pamięć i koncentrację, zapobiegają depresji.

Nienasycone kwasy tłuszczowe mają duży wpływ nie tylko na funkcjonowanie organizmu, ale też na skórę, włosy i paznokcie, a to oznacza, że podczas wigilijnej uczyty fundujemy sobie zdrowie i piękny wygląd.

Czego chcieć więcej od pysznej, wykwintnej kolacji?

Dodatkowo w rybach znajdziemy porządną dawkę pełnowartościowego, dobrze przyswajalnego białka, a także jod, selen i fosfor oraz witaminy grupy B.

Aby nie zamienić ryb w ciężkie dania pełne tłuszczów trans, unikajmy smażenia w panierce. Dobrym rozwiązaniem będzie upieczenie ulubionej ryby w piekarniku. Jeszcze lepsze dla zdrowia będzie jedzenie ryb marynowanych, bo w ten sposób nie tracimy ich niesamowitych właściwości podczas obróbki cieplnej. Zdecydowanie najpopularniejszą w Polsce rybą przekąską na Wigilię i bożonarodzeniowy posiłek są marynowane śledzie. Aby wycisnąć z tego dania jak najwięcej korzyści dla zdrowia, wybierajmy te przygotowywane w oleju. Oczywiście istotne będzie, jaki rodzaj tłuszczu został wykorzystany do ich przyrządzenia, ponieważ również w nim znajdziemy sporo prozdrowotnych składników.

Olej wolne rodniki

Oleje są najlepszym nośnikiem smaku, ale też dostarczają korzystnych dla zdrowia składników odżywczych

- nie sposób wymienić ich wszystkich.

Są pełne nienasyconych kwasów tłuszczowych

- o niezwykłym działaniu kwasu omega-3 pisaliśmy powyżej. Znajdziemy w nich również witaminy rozpuszczalne w tłuszczach.

Warto podkreślić zalety między innymi witaminy E, która ma właściwości antyoksydacyjne, a więc jest witaminą młodości

- usuwa z organizmu wolne rodniki, nie dając im szans na spowodowanie chorób i przyspieszenie starzenia.

W których daniach świątecznych znajdziemy dobre oleje?

Na pewno nie mamy na myśli tłuszczu wykorzystywanego do smażenia - tych starajmy się wystrzegać.

Oleje takie jak olej lniany, olej konopny, rzepakowy i inne są doskonałym uzupełnieniem dań na zimno, takich jak marynowane śledzie oraz różnego rodzaju sałatki, na czele z tradycyjną jarzynową - olej jest przecież jednym z głównych składników majonezu.

Z tego względu warto nie rezygnować z tego ostatniego na rzecz jogurtu, gdy chcemy sałatkę odchudzić. Najlepiej będzie połączyć te oba składniki w proporcji pół na pół. Uzyskamy dzięki temu lekką, a jednocześnie wypełnioną po każdy kęs prozdrowotnymi składnikami, świąteczną przekąską.

A Christmas tree is the background, decorated with warm white lights and various ornaments including red hearts, gold stars, and silver bells. A blue surgical mask is prominently displayed, hanging from the tree's branches. The overall scene is dimly lit, emphasizing the lights and the mask.

Smacznych i zdrowych świąt
życzy Ewa Nowikow